

Lo Somatenent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XV

Reus, Dimecres 24 de Octubre de 1900

Núm. 8.700

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibrerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, l'itografía Mallofré, carrer Jauguera, 6.
No's retornan los originals encara que no's publicuin.

Redacció y Administració

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. Ptas. 1
n provincias trimestre. 3'50
Extranjer y Ultramar 5
Anuncis, a preus convencionals.

12 ANYS de continuades curacions y d'una acceptació general, son las millors probas perá demostrar que **La que paga més contribució de la provincia.**

Farmacia Serra es lo millor remey perá combatre periclosos y rebelde que sia tota classe de **TOS**

LAPIDAS Vda. y fills de A. Auqué REUS

Las millors y mes baratas
Plassa Constitució, 17 y Galanas, 1

ULTIMAS NOVELTATS

CORONAS y altres objectes artístichs de flors, en seda, pluma, metall, porcelana, tela impermeable, etc., de totas classes y preus.

Cintas é inscripcions perá ls mateixos

M. PERPIÑA
Major, 22, Reus.

Recorden als morts

Pera'l 2 del próxim Novembre

PEDRAS MORTUORIAS

de marbre, vari colors treballades al buril, ante y relleu, desde 15 pessetas; dauradas á meytat de preu 50 per 100 de rebaixa en las inscripcions.—De franch la colocació en lo Cementir.

TALLER DE MARBRES
LLOEVA, 23. VIUDA VILA LLOVERA, 23

TALLER DE PLANXAR

DE **REGINA LEIRA**

Desde'l mes de Juliol d'aquest any, se troba establert en aquesta ciutat un taller de planxar, montat ab tots los adelantos que tan delicat treball requereix. Dit establiment es una soció especial para'l rentament de cortinatjes, transparents, stores, vels, etcétera, etc.

Així mateix se rentan vestits de seda y merí, y tota classe de mantellins.

Los objectes que surten del rentament no experimentan cap deny, conservantse com á nortite de fabrica.

Se donan lliçons á senyoretas y se serveixen los encarrecs ab la major pulcritud y economia.

Carrer de las Galanas, 6, tercer, 1. Reus

Agencia

Admet encórrechs, instancies memorials ó sollicituds als Registres de la Propietat y Ajuntaments, certificats, copias é informes, Administració de fincas, cobra de pensals, etc. S' escriuen cartas.

Presta diner á hipoteca.

Carrer de la Presó, 16

Catalanisme

Avuy que sols se legisla per medi de «Reales decretos», ó be de «Reales Ordenes», avuy que'l govern se permet reformarho tot, precindint dels cosos colegisladers ab tot y estar compostos al seu gust, avuy que qualsevol ministre, se creu ab dret de trepitjar la constitució, ab tot y esser filla equesta d'unas cortis eminentment monárquicas, avuy que gracias al centralisme Espanya ha fet lo paper més ridícul que s' podia fer, devant del mon civilitzat, ab motiu del gran Certamen que á París s' está celebrant, avuy que sols regna, la cueta aquelta que sol dir sempre, mo: més ó menys «de este decreto, el gobierno dará cuenta oportunamente á las cortes» cueta, que permet als ministros trepitjar tota classe de lleys, essent prova d'aixó la novissima modificació de la ley Municipal, avuy es hora donchs, de repetir al poble que vol lo Catalanisme, (pero tenim de repetirho ab ven ben forta, y sense tenir por de que una ponhada ens dexi mats, puig si be 'ns pot privar d' escriure y enrahonar públicament, en cambi, ni pot arrancarnos nosre cor, ni pot privarnos de fer propaganda privadament á nosra llar, en lo taller, en lo camp, en los coloquis amorosos, que solen tenir los promesos, per fi en totas las diferentas manifestacions de la vida privada, aquesta mena de pro-

paganda, no podrá cap govern privarla, encare que fós pitjor que 'ls d' en Calomarde ó N'rvaez. Lo que vol lo Catalanisme, be prou que s' ha dit, pero may está de més lo repetirho, y aixó es lo deber de tot catalanista, aprofitar tots moments perá fer propaganda de nostre programa, ó sta de las bases aprobadas á Manresa, que senyalan las atribuciones del Estat y las de la Nació, y que determinan del modo que la Nació Catalana, tindrá de constituhirse'l dia, que de bon ó mal grat á Madrid tingan de tornarli la Autonomia, arrebasada per Felip V en los principis del sigle 18, volém nosaltres los drets que Catalunya tenia y que li han arrebasat, pero no volém que 'ns sigan tornats com una almoyna; sino que sia en virtut d'un acte de justicia, en lo que s' hi vegi la bona fé, puig d'altre modo sabrém rebutjarla, quant no per res més, tan sola per dignitat, perque considerem que la primera condició d'un poble, es de ser digne.

Volém los catalanistas, gobernarnos nosaltres mateixos casa nostra, que ja som prou grans per ferho, y no necessitem que ningú vingui, ha volguernos á ensenyar, lo que la major part de las vegades, ell encare no sap, per aixó es que protestem del sistema centralista que sols ha portat al Estat á la degeneració y á la ruina en totas las épocas per, aixó es que volém la Nació lliure; la Comarca lliure, y lliures així mateix als Municipis perque d'aquesta manera no privantlos de sas iniciativas particulars donguin més vida al Estat y aquest apareixi davant del estranger com un model no tan sols de llibertat si no també que en totas las branques del saber humá y ellavors será respectat y admirat de tothom ben al revés de lo que avuy passa.

Més per lograr ara lo primer que té de fer lo catalanisme es ensenyar al poble perque avuy es per desgracia molt ignorant y d'aixó n te la culpa lo centralisme que no's cuida de res més que d'inventar nous impostos encare que'l contribuent no pugui soportar als vells, y aixis es quan ell pot sostenir tots aquets organismes inútils per l'Estat pero que ab ell li donan vida, y que sense ells cauria tot lo que constituheix lo centralisme ab lo seu repugnant acompanyament de ruina, degeneració é ignorancia cal donchs fer entendre y demostrar á nostre poble que'l centralisme es lo causant de las sevás desgracias y aixó li podem demostrar ab l' historia d'Espanya á la ma encare que aquesta siga escrita per lo centralista més entusiasta, un cop lo poble estiga convenut d'aquesta veritat y estiga més il·lustrat allavors lo catalanisme tindrà molt d'adelantat y podrà ja imposarse al centralisme pero entre tant no 'ns cansém de repetir que volém lo servey voluntari en temps de pau, que volém Cortes Catalanas, que volém la llengua Catalana ab caracter oficial á Catalunya, que tots los empleos sigan ocupats per catalans, sempre que aquestos importin jurisdicció, y per fi, volém totas las atribuciones propias d'una ampla autonomia que es lo que volém nosaltres per Catalunya, aixis donchs lo programa catalanista pot condensarse ab lo següent treballar per la consecució de la autonomia de la Nació Catalana dintre del Estat espanyol puig, aixó es lo que diuen las bases de Manresa y aixó tenim de defensar los catalanistas y ho logrerém pesi á qui pesi.

FA SOL RE.

En Comas y... familia

(MONOLECH)

Escrit com a segona part del monolech del malaguanyat autor dramàtic, D. Lluís Quer y Cugat, «Jo y en Comas», que s'publicà en lo número 3,575 de Lo SOMATENT.

**A mon benvolgut amic
En Lluís Quer y Boule, com
penyora d'amistat y com-
panyerisme.**

EN COMAS

¡Casat jo!... ¡Jo, l'irreconciliable enemich del matrimoni, unit per sempre més ab una donsl... Be, que hi farém; cosas del mon: había de succehir aixís y ja no hi ha remey pera evitarho.

Y ab tot, no'n tinch penediment de lo que m' ha passat y de lo que hi fet, avans al contrari; si m' en pogués tornar enrera ni á cambi de tot lo goig del mon ho faria... ¿Lo que, dihen?... Tenen rahó que no poden comprendre las mevas lamentacions sens avans coneixer m' y enterarse de lo que ha succehit de set anys ensá...

Aném per parts. Sápigan primer en qui tenen lo gust, si es que així 'ls pla, de conversar un rate com de familia que no s' han vist en molt temps. Jo soch en Comas: ¿los ve present?; aquell Comas íntim del Enrich, marit de la Roseta, la mestra de dibuix, nostra inquietina del carrer de Fernando 'l pobre, es á dir, del carrer de Ponent, ¿se'n recordan?... ¡Pobre Roseta!.. No puch pensarhi sens que 'ls ulls se m' humitejin de tristot; perque jo soch aixís en las miserias humanas, mes tendre que una lletaga d' ensiam y devant la desgracia haig de manifestar mon sentiment de qualsevol de las maneras ab que se m' presenta, segons los cassos. Poden ser de tres aquestos: estant per exemple ab personas desconegudas per mí, que m' comouhen, lo plor no m' surt, pero clavo la mirada á un punt fíco y se m' posan los ulls en blanch; en aquesta disposició no veig res y aixó precisament es lo que m' salva... Si soch sol, com are, y m' aqut al pensament ab mes vivesa aquell recort perenne... llagrimas vullgan en mí; mes si al aprop meu tinch la sort de véurehi un tant bon company com l' Enrich, allavors ja es altre cosa, la meva expressió d' esfogament ja es mes franca, més enérgica, li clavo una puntada de peu, expressió massa enérgica potser; pero éll no se me'n ha queixat may... Donchs, si; com anavam dibent; jo soch aquell Comas que ja coneixian per referencias de l' Enrich, ab qui m' agermaná una amistat com no m' haurán vist d' altra, perque éll y jo eram més que inseparables amichs, hi había un algo en tots dos que ns atreya l'un á l'altre, quelcom aixís com una corrent de simpatías que... que... que se jo com explicarla, si es una passió de voluntats indefinible, tant gran que fins ha arribat á fernos germans... ¡Germans!, dirán vostés: sí, senyors, germans.

Quan la naturalesa per estranyas complicacions tors la voluntat de son Criador, Deu se val de la Providencia, sa mellor missatjera, pera corretgir las, y l' Enrich y jo devíam haber nascut germans; no ens ho feu la mare naturalesa, mes la Providencia disposá las cosas de manera que un dia pogués ser aixís. Aquest dia es avuy mateix; fa una hora, l' Enrich y jo, encara no eram més que 'ls amichs inseparables que s' eslimavan de cor, are ja som lo que debíam ser; ara... ja som germans. Mes, ¡que n' han hagut de passar de cosas pera arribar á n' aquest grau de parentesco, sens tenirne gens ni mica! Veyam, reconciliemse en la memoria pera que m' ajudi á recordar los principals detalls d' aquesta historia. Jo vaig neixer al meu petit y olvidat poblet del cor de Catalunya; aquesta també fou la mare patria de l' Enrich, pero l' allunyá tant de mí que era impossible trobarnos sens una gran casualitat. Jo estava destinat á cuydar las terras, éll... Deu sap á que: las diferencias de classes nos haurían tal vegada apartat mes y mes á l' un da l' altre, pero la Providencia ns vetllava y una tarde portá á mas mans un libre curiosíssim, plé de curas maravellosas que s' podían fer en certas herbas que combinadas se'n deyan «Curalo todo». Aquell libre sugestioná la meva ignorancia fins á ferme somniar que jo era metje y per medi de senzillissims procediments no solzament curaba á malalts incurables, sino que fins vaig lograr resucitar morts. No m' hi vaig pensar mes: li dich el pare que la meva aixada devía passar á mans de un mossot y que á mí em cridavan los llibres de batxiller y més tart los de medicina. Aquí había de coneixer al Enrich; intímejar ab ell, deixarme la carrera que no portava trassas d' ensenyarme ni á resucitar morts ni á curar malalties per leves que fossin; que heretés, després de mort, lo del oncle, que l' Enrich m' ensenyés á

jugar á Bolsa y 'ns afavorís la sort, que 'ns fossim propietaris al carrer de Ponent y que un pis de la casa del Enrich fos habitat per la Roseta, la Maleneta y la Lola, tres germanetas; que la Roseta enmelaltís y y compadits de sa desgracia 'ns convertíssem en sos més carinyosos enfermers y, finalment, pera poguer nos constituhir en algún dret en protectors d' aquellas tendres orfenetas que anavan prompte á quedar del tot desamparadas, acordéssim l' Enrich y jo casarnos un de tots dos ab la Roseta, quedant pera éll la penyora per heber sigut l' iniciador de tan sublim idea.

Lo doctor Robert, desgraciadament, no s' enganyá y com si la mort fos senzill juguet dels pronóstichs de un metje sabi, als tres mesos justos de feta la predicció funesta... l' Enrich quedava viudo de la Roseta, que ab la rialleta de la resignació sbocada á sos llabis, empresonantnos á l' Enrich y á mí ab sos debilitats brassets, deixá aquesta vida per sempre més repetint dolsas paraulas d' agraument que trencavan lo cor sentirles. ¡Pobre noyal! En tant poch temps de coneixensa vaig arribá á estimarla de debó. ¿Y per que?... ¿Per que la persona que hauriam tal vegada mirat sempre ab indiferencia se 'ns presenta de manera que en un sol instan fassi de nostres sentiments lo que no lograrian molts mesos ni molts anys de amistat? Misteris de la vida que no hi pogut aclarir may ab tant que hi he rumiat.

Y, morta la Roseta, ¿qué debíam fer ab la Maleneta y la Lola, las pintoras en miniatura de ninas?... Ampararlas: per aixó s' casá l' Enrich ab sa germana. Més, no era pera nosaltres tan fácil de resoldre aquest problema: ampararlas, sí; pero, ¿cómf?... Portarlas á un colégi, confiarlas á la portera, emportarnoslas á casa... ¿quin era l' més convenient d' aquets medis de protecció?... Avans de morir la Roseta ns creyam que la protecció había de ser lo més fácil de resoldre, pero al esborrarse aquella figura del quadro s' enteboliren tots los projectes que teniam fets. Jo no preveya que sobre nostres bons desitjos hi había una societat que talle á pel y á repel encare las accions més nobles, que més gosa en criticarlas quant més enlayrat es son fi. Preciava, donchs, véncer la feresa del monstruós enemich: nosaltres eram un viudo y un solter y devíam lliurar de la calumnia á la Maleneta y la Lola, que en tres ó quatre anys serían ja donas. ¿Cóm ferho donchs pera acabar de criarlas sens perdrehi la estimació que 'ls hi haviam posat y á l' ensemps fernos acreedors de son apreç?... Be prou que esprimíam lo magí buscant solució, pero á cada nou plan nova contrarietat venía á desbaratarlo. Res, vaig pensar jo, resolt á no amohinar més al cervell, que digan lo que vulgan las llenguas de la fera humana, interinament á casa ab nosaltres se quedarán y... Deu disposará, anava á afegir, quen sento al Enrich ab un crit de «¡Estém salvats!...» ¿Qué es? ¿Qué hi ha? vaig apressurarme á preguntarli... «Hi há, respon éll, un colégi de pensionistas al mateix costat de la meva casa del carrer de Ponent hont vivia la Roseta quan la varem coneixer y en quin colégi élla hi donava lliçons de dibuix; las portém allí com á internas y nosaltres ens passém á viure al pis que, desde 'l meu casament ab la Roseta, tenim per llogar, y, aixís, de balcó á balcó, las podrém veure y parlaroshi sempre que ns plasca». Ben pensat. Noy, ets un gran home pera treure á qualsevol d' apuros; estém salvats com tú dius, li vaig respondre. Demá mateix hi portém las noyas y ns en passém á viure á la teva casa; millor llogater no 'l podías pas trobar ni triat. Y ho varem fer aixís; las noyas foren recomanadas á la directora del indicat colégi y tots los dias, dugas ó tres vegadas, las veyam al balcó y ns hi comunicavam com de familia.

Sis anys passaren ab aquesta vida sens haberse post may lo sol que ellas á nosaltres y nosaltres á elles no ns haguéssim vist y parlat. Pero, com lo mon está faret de contrarietat, compreníam que no tot podia seguir tant á nostre gust, y res te d' estrany que arribés lo fi de nostre goig ab una visita de la Mare Priora que vingué á fernos saber que la Lola s' había posat molt melalta y s' debía cridar al metje desseguida pera que la vegés, que ns ho feya saber pel que pogués succehir y res més, puig, á son parer no n' hi había pera que ns slarméssim.

Sentir aixó y posarnos tots dos á seguir lo consell de la Superiora, tot fou hù. L' Enrich y jo ns trobarem al carrer y com sens darnosen compte, igual que ns succehi en la melaltia de la Roseta, tots dos, sens dirnos res l' un á l' altre, ferem cap á casa 'l metje Robert, y á la mitja hora curta ja s' trobava aquest á la capsalera del llit de la melalteta, junt ab nosaltres. —No será res aixó, nena,—li digué 'l metje—s' hi hauría pogut complicar l' alacra, pero gracias á Deu

quedarà tot salvat ab lo que presoriu aquesta recop-ta y bonas distraccions.

La pobreta enyorava nostra companyia desde la mort de sa germana y preferí sofrir fins que la forsa física fou aclaparada per la moral, avens que disgustarnos.

Al dia següent, com lo camí no era llarch, la traspasarem á casa y entre la Maleneta l' Enrich y jo que no la deixevam un moment, y las receptas y consells del Doctor, varem lograr millorarla bastant, po-guent, als dos mesos, deixar lo llit á estonas no gayre llargas, puig había perdut las carns y las forsas y aquéstas no s' recobran ab tanta promptitut com se perden.

Desde allavors ja no calie vetllarla, com entre día s' distreya, per la nit podia tranquilament dormir; però com durant la malaltia tots portarém per élla una vida de lo més pesat, la meva naturalesa, venuda pel fatich, no pogué resistirho per més temps y presa de un defalliment ab complicacions de febres, me vejí á las portas de la mort. La situació á las horas se feu difícil pels que quedaban bons, la Maleneta y l' Enrich, sols, tinguéren de carregar ab la doble y pesada tasca d'enfermers gelosos del cumpliment del seu deber. No puch dir com s' ho arreglaren pera resistir tants esforços, més á creurer lo que m' contá l' Enrich, á no ser pels grans cuidados y desvetllaments de la Maleneta, á horas d'ará jo ja pudria terra. A n' élla li dech la vida, s' pot dir, y no-era prou recompensa la protecció, pera lo que valian los sacrificis que per mí había fet: mereixia més, molt més; y com pagarli tant com li debía, com?... Dessidintme per matar la repulsió que li tenia al matrimoni. Consultada ab l' Enrich aquesta idea y després ab las nenas, que al sentirnos explicar nostre plan ploraren d' alegria, al cap de un mes, que s' avuy mateix, ja tots bons y reposats, s' han celebrat las bodas de las dos germanetas orfes; ab l' Enrich, lo seu cunyat, la Lola y ab la Maleneta, ma salvadora, un servidor: y en consecuencia, lo que al comensament los hi deya, l' Enrich y jo, ja no som solzament los amichs inseparables, s' ra ja hem cumplert nostre desitj; rá ¡ja som germans!, lograt á cambi de bonas obras que al ensemps nos han proporcionat inesplícables satisfaccions.

Ja som tots una familia y l' enemich del matrimoni es son més gustos esclau. Aixís, ara, juntets en un mateix fogó, podrém pregar pel etern descans de la pobra Roseta, que al cel vullga pujarla Deu aviat, si no hi es ja.

J. FERRÉ y GENDRE.

ESPURNAS

SOBRE LAS FIRAS Y FESTAS

De pas en pas ens aném acostant als dias en que la ciutat allunyant tota pena, s' ha d' entregar en brassos de la més frenética alegría.

Rés hi fa que avuy y ahir lo cel se 'ns hagi presentat trist y la atmósfera mal humorada. Lo calor de las nostras ánimas conserva 'l caliu de las festas y 'l recort de passadas alegrías lo mantindrà pera que el seu dia esclati ab sa acostumada impetuositat.

Passats los dias de dol, encara que amenassats constantment á morir en la pensa plena de regeneradoras ideas, cal donar expansió al cor; y en aquest sentit, las *fiyas* que sempre son un benefici pera la ciutat y las *festas* á que donan lloch, esqué de que ns visitin major número de forasters, s' imposaren la voluntat dels més que fidels á aquest principi, s' encarregaren de confeccionar un Programa tan plé de números, com d' atractius, donats los elements de que s' pot disposar en poblacions subalternas y orfes de tota protecció oficial que no signifiqui humiliació per part nostra y acatament, als governants.

Més aixís y tet lo «Programa oficial» no resulta pobre y si cada número respon als desitjs de la «Comissió Executiva», com se confia, aqu-sta haurá deixat son nom á tanta ó á major altura que quantas l' han prescedit, ja que en circunstancias especiales y no despreciables s' ha trobat pera portar á cap son comés, y sols á la bona voluntat y á la activitat de tots sos individuos, que desde fa temps, se'n encarnat en una sola individualitat, se deuré lo seu exit.

Actualment treballa en convidar á nostras elegants senyoretas y bellas menstrualas pera que prenguin part en la «Tómbola benéfica», número nou en aquesta ciutat, encarreganise de la venda de bitllets, pera quina rifa s' han rebut valiosos regalos de S. A. R. la Serenísima Infanta Isabel, y dels Marquesos de Tamarit y Samá, General Nicolau de Valls, Diputat provincial D. Joseph Vidiella Gómez, de la majoria d' establiments de aquesta ciutat, y de algunas personalitats de la mateixa y de varis establiments de Barcelona.

Donar sortida a aquets regals que al seu valor intrínsec representen tots ells una ofrena ó un sentiment de caritat, interessa per igual a la Comissió executiva, que a nostre poble, y per lo tant, no podem per menys de creure que als prechs de la Comissió que surt a cercar a las senyoretas y de las manerstralas, aquestas, escoltant los seus piadosos sentiments, respondrán aceptant goijosas l'ofertament y benehirán l'ocasió que 'ls permet en fer gala una vegada més de la sensibilitat de son cor, envers los pobres de solemnitat.

X. X. y X.

CRÓNICA

Firas y Festas

Avuy se donarán al públich los programas oficials redactats en castellá.

Degut a las gestions de la Comissió executiva, la companyia del ferrocarril del Nort, secció de Reus, Tarragona y Lleyda, ha acordat allargar un dia més la rebaixa de preus pera 'l viatge del retorn.

Además a las nits del diumenge y dimars posará un tren especial que sortirá a la una de la matinalada d' aquesta ciutat cap a Vilaseca y Tarragona.

La «Batalla de serpentina, flors y confeti», acceptada la idea ab entusiasme, promet veures molt concorreguda.

Un estimat amic nostre comerciant y Regidor, ha ofert un carruatge adornat a la Comissió Executiva pera que prengui part directa y activa en aquesta festa.

Varis periódichs d' Aragón, Valencia y Catalunya han donat compte de las nostras festas, reflexant la seva impresió de que son dignes de ser vistas: los de las poblacions mes prosperas aseguran que de la seva respectiva localitat ens visitarán bon número de sos vehins.

Agrahim a tots aquells colegas las deferents frases que tenen pera nostra culta ciutat.

Com auguravam al escriure l'«Espurna» d' avuy la Comissió que ha anat a sollicitar de las senyoretas y menestralas sa cooperació pera major lluhiment de la Tómbola benéfica, ha vist coronadas las sevas gestions pel més falaguer éxit.

En Silvela ha caygut y ha caygut per sempre.

L'home de la selecció y del sentit jurídic, lo que havia de donar a la política espanyola una orientació nova, lo que havia de curar las feridas del desastre y regenerar a Espanya, ab menos de dos anys ha deixat ben provada la seva inepticia, tant pera fer política moderna com pera fer política a l'antiga, tant pera governar a un Estat com pera regir a un partit.

Y 'l seu fracás es més gros, si 's consideran las circunstancias en que va erribar al Poder, tant excepcionalment favorables, que un home de mitjanas condicions podía embestir ab éxit gran obra de la reforma de tots los organismes del Estat y empenyer per nous camins a la política espanyola.

A la sotregada del desastre, la opinió, per tant temps adormida, va desvetllarse. Lo crit demanant cambis y reformas era general. Tothom estava resignat per endavant als sacrificis que havian d'imposarse pera laquidar las disbauxas de quatre anys de guerra y derrotas. Los polítichs vells sentian damunt seu lo pes del desastre y no s'atreavian a defensar la política tradicional que 'ns havia dut al tractat de París. La gent de bé, que fins allavors s'havia mantingut apartada de la política pel fástich que li causava, abandonava 'l retraiment y oferia 'l seu concurs pera l'obra de salvar al Estat de la ruina. Per tot arreu brollavan energies noves. Un home sincer y enérgich, ab una mica de valor pera rompre ab preocupacions estúpides y tradicions suicidas, hauria tingut lo país al seu costat y hauria transformat la política espanyola y fins potser hauria salvat a Espanya.

En Silvela, per escepticisme, ó per cobardia, no volgué ser l'home que Espanya demanava.

Cap polítich ha arribat a Espanya al Poder ab tantas simpatias y ab cap s'ha posat may tantas esperansas: Lo pessimisme crónich de la opinió, s'havia convertit en exagerat optimisme.

Mes, arriba la prova, y 'l desencany fou terrible. Los seus primers mesos de Poder foren un seguit de desastres tant repetits y tant grossos que fins avuy sembla mantida que ab tant poch temps se sabés guanyar uné impopularitat tant gran y tant anímic. Lo país, que estava al costat seu, se li posá ben aviat al seu davant en sotitut amensadora. La lluyta entre en Silvela y 'l país esclatá fort y potenta.

Peró en Silvela no 'n tingué prou ab aixó. Després de demostrar que no servia pera una política nova y reformadora, volgué demostrar, y ho conseguí, que ni servia siquera pera regir un partit a la antiga.

Un cop s'hagué enemistat ab la opinió, comensá a enemistarse ab los seus companys que l'havían acceptat com a chefe. Y en aixó lo seu éxit també fou complet, absolut.

Avuy en Silvela ha caygut del Poder, perque no podía aguantarshi, perque no tenia més que enemichs a dintre y a fora de casa.

Y al abandonar en Silvela lo Poder la opinió es morta ó desesperada, la integritat y la subsistencia del Estat més amensades que may, lo partit conservador desorganizat y mort. Ell diu que ha salvat la Hisenda, nosaltres diem que may, desde que Leroy-Beaulien inclogué a la Hisenda espanyola entre las averiadas, a havié parlat de la solvencia del Estat espanyol com se n'ha parlat en la reunió tinguda a París pels tenedors del Dente exterior.

Espanya, al abandonar en Silvela lo Poder, está una mica pitjor de lo que estava a la mort de Carles II.

¡Quant oportuna resulta avuy aquella frase d' Olózaga: «¡Deu salvi al país, Deu salvi a la Reyna!»

Com veurán nostres lectors, en altre lloch del present número publicuem lo monólech *En Comas y... familia*, escrit com segona part del que deixá inédit lo malhaurat escriptor dramátich y estimat amic nostre, D. Lluís Quer y Cugat, qual obreta 's doná a la publicitat desde aquestas mateixas columnas, després de ser llegida en la vetllada necrológica que 's celebrá, pera honrar la memoria de son autor, en la instructiva societat «Centro de Lectura», de la que en Quer n'era digne president.

Nostre director, senyor Ferré y Gendre, creyent interpretar lo pensament del cult autor de «Jo y en Comas», ab la producció d'«En Comas y... familia», recalca los personatjes del *Enrich* y *En Comas*, tan destrament dibuixats per son creador, a la vegada que procura deixar resolt lo problema plantejat en lo primer monólech. Aquest poden llegirlo nostres lectors en lo número 3,575 de *Lo SOMATENY*, corresponent al dijous 24 de Maig del present any, lo qual recomaném pera que 's pugan fer ben be càrrach del que avuy insertém, puig aquest, com continuació d'aquell, no tindria cap interés pera 'ls que desconeixent l'argument de «Jo y en Comas» llegeixin «En Comas y... familia».

Durant tot lo dia d'ahir caygué sobre nostra ciutat un seguit d'aygua de pluja que deixá la terra asahonada pera dias.

Lo digne president de la Cambra Agrícola de Reus y sa Comarca, en atent ofici ens fá saber que 'l dia 20 del present més quedá constituída la esmentada societat, pregantnos al ensemps prestessim nostra humil cooperació, en la que pot contar, pera 'l millorament de la agricultura.

Celebrém la constitució de la nova societat, de la qual no dubtém ne sortiran noves forsas y valiosos avensos en benefici de la agricultura.

Desde diumenge 's pot dir, a jutjar pel temps, que 'ns trobém dintre de la próxima estació del any, puig lo frat que s'ha deixat sentir desde l'esmentat dia ha sigut ben rigoros y impropí de la tardor.

Si aquesta nit se reuneix suficiet número de senyors regidors nostre Excm. Ajuntament celebrará la sessió de primera convocatoriá corresponent a la present setmana.

Hens a continuació la llista dels individuos que componen lo nou Ministeri:

- President, general Azcárraga.
- Estat, marqués de Aguilar de Campó.
- Gracis y Justicia, marqués de Vadillo.
- Hisenda, Alledésálexar.
- Gobernació, Xavier Ugarte.
- Instrucció Pública, García Alix.
- Agricultura, Sánchez Toca.

Guerra, tinent general don Arsenio Lineros. Marina, general Mozo. Tots menos aquest últim juraren abir son alt càrrech.

Lo recaudat en lo dia d'ahir en la Administració de Consums per diferents especies puja la cantitat de pessetas 1376'83.

Nostres apreciables lectors llegiran en la present edició un anunci de la ben reputada firma dels senyors Valentín & Cia., Banquers y Expenduría general de lotería a Hamburgo, tocan a la lotería de Hamburgo y no dubtém que 'ls interessará molt, ja que s'ofereix per pochos gastos alcansar en un cas feliç una fortuna ben important. *Aquesta casa envia gratis y franch lo prospecte oficial a qui 'l demani.*

Secció oficial

Registre civil

del dia 23 d'Octubre de 1900
 Naixements
 Jaume Fort Teresa de Janme y Isabel.
 Matrimoni
 Cap.

Defuncions
 Salvador Anqué Font, de 66 anys. Casa Caritat.

Secció religiosa

Sant d' avuy.—Sant Rafel.
 Sant de demà.—Sant Crispí.

Anuncis particulars

Després de la cura 'l pago
 Es cosa comoda pera tots y assegura 'ls malalts la tant anhelada salut.
 Pera més detalls llegeixis en 4.ª página **Miraculosos confits ó Inyecció anti-venereos y Roob anti-sifilitich COSTANZI.**

PERA 'LS MORTS
 Riquíssim y variat assortit en coronas, flors artificials, rams, pensaments, y adornos propis, para níxos, panteons y sepulturas y recomposició dels prepis objectes que 's troban fets malbé.
RIPOLL germanas
 Carrer Llovera, 29.—Reus.
 També 's trobará en aquesta casa gran varietat de plantes y adornos pera seló.

EN VENTA
 En la propietat de D. Jordi Pellisó situada a un kilómetre d' aquesta ciutat, llindant ab la carretera de Selou, hi ha varis trossos de terra, de cabuda un jornal aproximadament, pera vendre.
 Pera informars dirigirse al mateix duenyó, Merceoria, 5,6 a D. Bonaventura Carpa, Farmacia, Reus.

IMPORTANTÍSSIM als herniats (Trencats)

Lo que acredita a una casa de comers no son preciament las alabansas inusitadas ni 'l reclam de falsos remittits y certificats, medis molt empleats en las grans capitals; pero aquí, ahont tots nos coneixém, sols los fets ab sa incontrastable elocució assentan las reputacions; per aixó aquesta casa s'enorgulleix d'haver fet de cada comprador un parroquiá y de cada parroquiá un propagandista entusiasta.
 Son molts los que han acudit a consultarme creguts d'estar herniats (trencats) y fet lo regoneixement s'ha convenut de lo contrari.
 La opinió dels senyors facultatius d' aquesta comarca respecte al meu establiment «La Creu Roja» y 'ls set anys de practica en la casa Clauselles de Barcelona, son garantías que no olvida 'l públich.
Especialitat en braguerets de cauchuc pera la completa y prompta curació dels tendres infants.
Elastichs omoplátichs pera evitar lo carregament d'espatllas.
Braguers de tota classe lo més práctich y modern pera la curació de las hernias.
Faixas hipogástricas pera corregir la dilatació y abultació del ventre.
JOSEPH PUJOL cirurgiá especialista en lo tractament de las hernias.
ESTABLIMENT
LA CREU ROJA
 PLASSA DE PRIM.-REUS

PASTILLAS # FONT
Cloro-Boro-Sodicas a la Cocalna y al Mentol
 Son lo millor remey en las laringitis catarrals en general, amigdalitis y feringo-laringitis, tant exudativa com ulcerosa y granulosa; tos faríngea, ronquera, afoña y en general en las inflamacions de la gola, etc.
 Dipósit general. Farmacia de A. SERRA.—REUS.
 De venta en todas las bonas farmacias y principal droguerías

Secol comercial

J. Marsans Roí

Representant, Joaquim Sociats

CARRER SANTA ANNA, 26.

Cotizació a Barcelona a las 4 de la tarde d'ahir.

Interior	71'37	Aduanas	21'30
Amortizable	5'00	Norts	75'45
Colonial	85'44	Orenses	21'95
Cuba	1886	Oba. 6 Francesa	96'00
Filipinas	71'42	Id. 3 0/0	52'00
Exterior París	69'37	Id. Almansa 3 0/0	

París	32'00	Londres	33'16
-------	-------	---------	-------

Ordres de Borsa per a Barcelona, Madrid y París.—
Compra y venda al contat de tota classe de valors.—
Descompte de cupons.—Compra de monedes d'or y
bitllets de tots los països.—Giros sobre Barcelona y
Madrid.

Cambis corrents

Però en Bilbao per la Junta Sindical del Co-
legi de Corredors de Comerç de la palasa de Reus.

CAMBIS EXTRANJERS

	Ops.	Diber.	Paper.
Londres 90 dias fetxa.		32'65	32'70
8 dias vista			
> vista		32'75	33'
París 8 dias vista			
> vista		31'20	31'50
Marsella 90 dias fetxa			
> 6 vista			

VALORS LOCALS	DINER	PAPER	OPER.
ACCIONS	Ptas.	Ptas.	
Gas Reusense.		675	
Industrial Farinera	675		
Banich de Reus de Descomptes	700		
y Prestamas			150
Manufacturera de Algodón	25		
C. Reusense de Tranvias			275
C. Reusense de Tranvias pri- viligiadas 5 per 100		350	

Bolsi de Reus

CARRER MONTEROLS, 27.

Cotizació a Barcelona a las 4 de la tarde d'ahir.			
Interior	71'35	Cuba del 86	85'00
Colonial		Cuba del 90	71'
Orenses	22'	Amortizable	92'85
Norts	51'60	Ob. 5 pç Almansa	
Alicants	75'65	Id. 3 pç Francesa	52'
Filipinas			

Exterior	PARIS	MADRID		
	69'25	Interior	71'50	
		GIROS		
		32'00	Londres	33'15

Se reben ordres para operaciones de Bolsa—Compra
y venta al contat de tota classe de valors cotisables de
Bolsa. Descompte de cupons y compra de monedas
de tots los països.

LLIBRES

Poesias, de D. Eugeni Mata y Mirons.—Una
pesseta, el tomo.
Rosari del cor, poesias de D. Francisco Gras y
Elias.—Das pessetas, lo tomo.
Se venen en l'Imprempta d'aquest diari.

Imp. Celestino Ferrando, Plassa de la Constitució, 7

MIRACULOSOS

INJECCIÓ ANTIVENÉREOS
Y ROOB ANTISIFILITICH

No pocs envejosos sofreixen grandement per lo favor cada dia
mes creixent que mereixen del publich de totas nacions. Los Re-
meys Costanzi, que han curat mils de malalts de venereo
y sifilis encare sent sos mals crònics de més de 20 anys.
Dits medicaments son d'efecte tan maravellós para ls estre-
nyiments uretrals, que en 28 ó 30 dias están totalment curats, evi-
tant adomes las perillosas candelillas. En dos ó tres dias sera ra-
dicalment curada la purgació recent y en cinch ó sis dias la crònica y gota militar.
Inmillorable para las úlceras y flujis blancos de las donas, arenillas y catarros de la ve-
figa, escosores uretrales, calculs, retencions d'orina y demés infecciones genito urinarias
y especialment la sifilis encare que sta he. editaría. Para la curació de la sifilis, lo Roob
ha donat probas patents d'una superioritat incuestionable sobre tots los antisifilichs
financiar coneguts, porque es l'únich que no conté loduro de Potasio ni cap sustancia
Mercurial. Per lo contrari, la missió del Roob estriba precisament en contrarrestar los
efectes de tals sustancias, tan desastrosos para la alut, ja quen com es sabut causan
malaltias de molta dificultat de curar. Lo Roob te ademes la ventajia de poderse usar ab
profit en casevol mes del any. Als incredols se 'ls hi admet lo pago una vegada curats,
previ lo tracto especial y exclusiu ab l'inventor. Carrer Diputació, 43, Barcelona.
Preu de la Injecció Costanzi, pessetas 4.—Preu dels Confits antivenereos para
quins no vulguin usar inyecciones, pesseta 6.—Roob antisifilich, lo frasco, pessetas 4.
Para provincias ategir pessetas 1'60.—Dits medicaments están de venta en tolas las Far-
macias. A Reus en la Farmacia de D. Anton Serra, Arrabal de Santa Anna, 80,
en la del Dr. Carpa y en la Droguería de D. Francisco Freixa Plassa de
Prim, 1.

CONFITS COSTANZI

Invitación para participar a la próxima GRAN LOTERÍA DE DINERO.

500,000

PESETAS 800.00

como premio mayor pueden ganarse en caso mas feliz en la nueva gran Loteria de dinero garantizada por el Estado de Hamburgo.

ESPECIALMENTE:

1 Premio a M	30000
1 Premio a M	200000
1 Premio a M	100000
1 Premios a M	75000
2 Premios a M	70000
1 Premio a M	65000
1 Premio a M	60000
1 Premio a M	55000
2 Premios a M	50000
1 Premio a M	40000
1 Premio a M	30000
1 Premios a M	20000
16 Premios a M	10000
56 Premios a M	5000
102 Premios a M	3000
156 Premios a M	2000
4 Premios a M	1500
612 Premios a M	1000
1030 Premios a M	300
36053 Premios a M	169
20968 Premios a M	250, 200,
150, 148, 145, 100, 78,	
45, 21.	

La Loteria de dinero bien importan-
te autorizada por el Alto Gobierno de
Hamburgo y garantizada por la Hacia-
da pública de Estado, contiene billetes
1 800 000 de los cuales 59 010
deben obtener premios con toda segu-
ridad.

Marcos 11.618.400

PESETAS 19.000.000

La instalación favorable de esta Lote-
ria está arreglada de tal manera, que to-
dos los arriba indicados 59.010 premios
hallarán seguramete su decisión en 7
clases sucesivas.
El premio mayor de la primera clase
es de marcos 50.000, de la segunda 55.000
asciende en la tercera a 60.000, en la
cuarta a 65.000, en la quinta a 70.000, en
la sexta a 75.000 y en la séptima clase
podría en caso mas feliz eventualmente
importar 500.000, especialmente 200.000,
200.000 marcos etc.
La casa infrascripta invita
por la presente a interesarse en esta
gran loteria de dinero. Las personas que
nos envian sus pedidos se servirán ane-
dir a la vez los respectivos importes en
billetes de Banco, ó sellos de correo re-
mitiendonoslos por Valores declarados,
ó en libranzas de Giros Mutuos sobre
Madrid, ó Barcelona, estendidas a nuestra
orden ó en letras de cambio facil a co-
brar, por certificado.
Para el sorteo de la primera clase
cuesta:

1 BILLETE ORIGINAL ENTERO PESETAS 10
1 BILLETE ORIGINAL MEDIO PESETAS 5

El precio de los billetes de las clases
siguientes, como tambien la instalación
de todos los premios y las fechas de los
sorteos, en fin todos los pormenores se
verá del prospecto oficial.
Cada persona recibe los billetes ori-
ginales directamente que se hallan pro-
vistos de las armas del Estado, como
tambien el prospecto oficial. Verificado
el sorteo, se envia a todo interesado la
lista oficial de los números agraciados,
prevista de las armas del Estado. El pa-
go de los premios se verifica segun las
disposiciones indicadas en el prospecto
y bajo garantía del Estado. En caso que
el contenido del prospecto no conven-
dria a los interesados, los billetes podrán
devolvérseos pero siempre antes del
sorteo y el importe remitidonos será res-
tituido. Los pedidos deben remitírseos
directamente lo mas pronto posible
pero siempre antes del

1 Noviembre 1900

Valentin y Comp.

HAMBURGO ALEMANIA

Para orientarse se envia gratis y franco el prospecto oficial a quien lo pida

LLET PURA DE VACA

VACAS SUSSAS

Hort de Pau Abello

Se ven al carrer primer del Roser núm. 4.

Ferrocarril económic

de Reus a Salou

Servey de trens

que regirán desde el 16 de Setembre

de 1900

SORTIDAS DE REUS		SORTIDAS DE SALOU	
Matt	Matt		
4'10	4'56		
9'00	10'49		
Tarde	Tarde		
2'32	5'10		
5'43	Nit		
	7'2		

Las horas se regirán per lo meridí de Madrid.
Reus 16 de Setembre de 1900.